

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskovne družtva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Vabilo na naročbo.

Z novim letom nastopi „Gospodar“ svoj 8. tečaj. Delal bo tako kakor dosedaj, opravil pa še veliko več, ako najde še več naročnikov. Teh bode lahko dobil, ako se najde v vsaki fari vsaj eden veljaven mož, kateri bi se za dobro stvar na toliko potrudil, da pridobi za vsako politično srenjo po enega alj dva vrla moža, ki se na list naročita in drugih naročnikov pridobiti skušata.

Ko bi se posrečilo, da „Gospodar“ po tem potu ljudi v svoje roke dobi, bi v kratkem lahko vse drugače bilo, ter bi se nam ne bilo treba toliko sramovati omahljivosti in figamoštva, ki se ob volitvah kaže. Ker vsak pameten domoljub spozna, da je ljudstvu poduka treba, pomagajte zdaj, da se razširi list, ki ima ta namen.

Pri tej priliki izrekamo pristržno zahvalo gospodom dopisnikom, ki so nas v tem letu tako marljivo in zdatno podpirali. Ostanite nam tudi v novem letu zvesti podporniki — vse Bogu na čast in ljudstvu v prid!

Cena ostane listu kakor dozdej:

za celo leto s poštnino vred . . .	3 gld. — kr.
za pol leta " " " . . .	1 " 60 "
za četrt leta " " " . . .	— " 80 "

Naročnina se pošilja opravištvu „Slov. Gospodarja“ v Mariboru (Dompfarrhof). Najbolj prilično je denar pošiljati po nakaznicah (Postanweisung), ki se pri vsaki pošti za 5 kr. dobé. —

Prosimo pa, da se naročniki brž ko mogoče, vsekako **pred** novim letom oglasé, da se bo vedlo, v koliko iztisih da se naj tiska že prvi list, ki izide novega leta dan. Kdor se pozneje oglasi, si mora sam pripisati, ako se mu vsi iztisi dati več ne morejo.

Na tanko se naj zapiše kraj, kder naročnik stanuje, in poslednja pošta, pri kateri list dobiva.

Kdor ravno zdaj naročnine ne zmore, se pa naj nemudoma oglasi, da se mu list redoma pošilja; kdor se ne oglasi o pravem času, se mu list ustavi.

Vredništvo in opravištvstvo.

Poročilo

štajerskega dež. odbora

o njegovem delovanji od 1. sept. 1872 do konca sept. 1873.

Iz poročila, ki ga je dež. odbor deželnemu zboru predložil, naj povzamemo važnije stvari, posebno one, ki slovensko stran dežele zadevajo. Cesarsko potrjenje se je dalo vsem 24, lani sklenjenim deželnim postavam. —

Šole. Po sklepu dež. zbora dné 27. nov. 1872 se je za leta 1873, 1874 in 1875 po 1000 gld. dovolilo, da se za učence dež. mestjanskih šol štipendije ustanové, ubožni učenci pa z učnimi pripomočki podpirajo. Za preteklo leto se niso več štipendije napravile, marveč se je mestjanskim šolam v Judenburgu, Celji, Fürstenfeldu, Hartbergu in Radgoni — vsakej po 200 gld. podpore za ubožne učence poslalo. Za tekoče šolsko leto so pa ustanovljene sledeče štipendije: 3 za Judenburg po 80 gld., 3 za Celje po 50 gld., 4 za Fürstenfeld po 50 gld., 3 za Radgono po 50 gld., 3 za Hartberg po 50 gld. Ostanek se razdeli kot podpora.

Prošnja Ptujčanov, da se spodnja realna gimnazija razširi v gornjo gimnazijo, ter se že letos začne s 5. razredom, se za zdaj ni uslišala, ker je ni mogel dež. šolski svet vladi v potrjenje priporočati, češ, da menjka učiteljev, posebno jezikoslovnih, ker je popolna mariborska gimna-

zija celó blizo, število gimnazijskih učencev na Štajerskem se pa od leta do leta zmanjšuje.

Na podkovalnici in živinozdravniški šoli je bilo 1871/72 20 rednih učencev, t. j. izučenih kovačev: 8 Štajercev, 7 Avstrijancev, 2 iz Ogerskega, po 1 iz Koroškega, Českega in Moravskega. Po dovršenih 2 semestrih dostali so vsi preskušnje. Razun teh se je iz tehnike in medicine 53 poslušalcev udeležilo poduka v tej šoli. Učenci živinozdravniške šole imeli so priliko, opazovati 1613 bolnih živali raznih vrst. — Kljubu dvakratni prošnji deželnega odbora na ministerstvo poljedelstva se ni dovolilo, da bi se trije razredi napravili na živinozdravniški šoli, kar bi na leto kakih 3000 gld. stalo.

Sadjo- in vinorejska šola pri Mariboru. Prvo leto — do 28. febr. 1873 — bilo je 15 rednih učencev; trije, ki so že prvo leto poduka se udeležili, sprejeti so letos med redne učence. Podučevalo se je 16 ur v tjednu v vseh tvarinah, le — slovenščina nima mesta in tudi verski poduk ne. Zemljišče spoznavati so se učili pri drenažah, ki so se napravile, in pri kopanju prodnatega štepiha, ki je pa za nič. Bilo je treba več poprav pri stanovanjih, pozidala se je tudi nova hiša za vincarja v grajšinskem logu. Nakupila se je parcela 100 □ seznjev za 125 gld.

Prvi učitelj H. Kalman se je odpovedal službe, za 2. učitelja je začasno postavljen J. Koprivnik. Ravnatelj Herman Göthe, ki je bil 7. nov. 1871 začasno in scer na 3 leta v službo vzet, je zaradi svoje spretnosti v šoli in gospodarstvu že 1. febr. 1873 stalno službo dobil. — Stroškov za prihodnje leto je 20.794 gld., za 400 gld. več od letos.

Letos se je šoli pridružila bčelarska družba, ki oskrbuje zavodov uljnak. Proti temu, da ima družba uljnak v porabo in tudi kosce vrta s shrambami vred, mora učence v umni bčeloreji zastoj podučevati, kakor tudi vse stroške sama trpeti.

Národne šole. Razun ljutomerskega so vsi drugi okr. zastopi šolnino na svoj račun prevzeli. Od leta 1872 preostalo je in to závolj pomanjkanja učiteljev pri blagajnicah okr. šol. svétov 48.901 gld. 88 kr. deželne doklade, kar se je za l. 1873 prepisalo. — Za leto 1873 se je skoro vsem blagajnicam okrajnih šolskih svétov 334.760 gld. deželne priklade dalo; od te svote utegne sopet nekaj preostati za l. 1874. — Učiteljem se je po sklepu dež. zbora plača za 60 gld. povišala, tako da imajo po 660, 560 in 460 gld. Kljubu temu še pa vendar menjka 140 učiteljev, 63 šol pa praznuje zavolj tega, ker ni primernih šolskih prostorij alj pa menjka učiteljev. — Dež. odbor hoče pomanjkanju učiteljev v okom priti še z večjo plačo, ter je v ta namen dež. zboru predložil postavo zastran vravnjanja učiteljskih plač. Morebiti da gospodje dosežejo svoj namen; velika škoda je pa to za — Kranjsko, od kodar je po

sporočilu dež. odbora že zdaj zaradi večje plače mnogo učiteljev prišlo. Če kranjski dež. zbor ne more vsako leto povišati plače učiteljem, štajerski jih pa povišuje, utegne nastopiti pravo preseljevanje učiteljev iz Kranjskega na Štajersko, kar ni prav, ker jih bodo na Kranjskem toliko bolj pogrešali.

Število šol je v tem letu poskočilo za 78, vseh je zdaj 723, za ktere je treba 1272 učiteljev, plače pa najmanj 571.924 gld., vrh tega pa 19.560 gld. opraviških prikladkov, 12.000 gld. starostnih priklad in za 833 učiteljev in učiteljic à 60 gld. draginjske priklade, kar znaša 49.980 gld. Z vsem je torej za 1272 učiteljev treba 653.464 gld. Odbor se hvali, da so šole dobro bile obiskovane. — V podporo učiteljem, ki so šli dunajske razstave gledat, je d. o. izdal 3000 gld., po 40, 50 in 60 gld. vsakemu. — Odbor je silno vesel, da ima zdaj dež. šolski svét že pravico, 636 učiteljev imenovati. Zares napredujemo strašansko v — centralizmu! — Slednjič še nas slavni odbor razveseljuje s poročilom, da se bodo bremena ljudem, ki davke plačujejo, precej pomnožila, le da se šolske postave brž in v duhu državnih postav zvršijo.

„Allg. österr. Schulzeitung“ piše (štev. 31) med drugim tako-le: „Avstrija je sprejela moderno narodno šolo in jo po želji demokratov takraj in onkraj Litave za brezversko proglasila, ne brigaje se za nasledke, ki morajo iz tega priti. Starši, učitelji in odgojitelji se pritožujejo, da se pri mladeži kaže razbrzdanost in popačenost, kakoršna se poprej ni poznala in ne trpela; kajti doma in v šoli bil je pravičen strah, ki je edini in dobro skušeni pomoček, med družino in delalci neobhodno potrebni red ohraniti.“

Ko se je konec šolskega leta v neki dunajski šoli šolski sklep obhajal, je rekel neki mladi, novošegni pedagog svojim učencem: „No, zdaj pa idite! Svojim staršem pa povejte, da so hujši od psov, ker se ti vsaj brigajo za svoje mlade, vaši starši pa ne!“ Ta mladi izobraževalec mladine je svoje otroke pač kaj dobro podučil o četrti božji zapovedi.“

V Mariboru se je gospod kateket mestne fantovske šole pritožil pri škofijstvu, da ni skoro več mogoče v kršanskem nauku otrok podučevati, ker je šolska mladež preveč razbrzdana. Pritožba je šla do mestnega šolskega svéta, odtod pa — učiteljem v roke, in učitelji, dasi sami paglavcev brez šibe več krotiti ne morejo, so skovali spomenico do mestnega šolskega svéta, v kateri se bahajo za najlepšim šolskim redom, kateketu pa očitajo, da ni svoji službi kos, in da si je sam kriv, če strahú v šolah ni!! — Po logiki teh učiteljev bi bili tudi pošteni ljudje krivi, da je toliko tatov in hudodelnikov po deželi!

(Dalje prih.)